

De 14 van Luyksgestel

2

WANDELEN
IN BERGEIJK

11,3 km Luyksgestel

Start-/eindpunt: De Drie Linden, Rijt 2, Luyksgestel.

Parkeren: kerkplein, hoek Gestelplaetse en Kapellerweg, Luyksgestel.

- Start met je rug naar het terras van De Drie Linden. Ga **LINKSAF** langs de kerktoren en kerk aan linkerhand (Kerkstraat).

De Martinustoren (vermoedelijk uit 1450) met ernaast de kerk uit 1959 van de Vughtse architect Edmund Nijsten. Aan de achterzijde van de kerktoren zie je aan het pleisterwerk en achterliggende straatwerk met beplanting nog de plaats waar vroeger de driebeukige oude kerk stond. Na de brand in 1840 wijzigde de typisch Kempische stijl die men ook aantreft in de kerken in Oirschot, Lommel en Steensel. De 'nieuwe' kerk uit 1959 herbergt nog de vele kunstschaten uit de oude kerk die dateren van 1250 tot 1650. Voor de kerk ligt de oude afroepsteen van de dorpsomroeper met de tekst: "Hooft, hooft... zegt het voort!"

- 15 meter voorbij oude pastorie, huisnummer 96, **LINKSAF** bij lantaarnpaal 16.

Omdat de oude pastorie 'Huize Ravenschof', te ver van de kerk was gelegen werd onder het pastoraat van pastoor Gerardus Gantevoort (Groesbeek) en Kapelaan Albert Meulendijks (Lierop) in 1859 deze nieuwe pastorie gebouwd. Vanwege inkwartiering en oorlogsschade werd de pastorie in 1944 herbouwd en van een fraaiere kap voorzien.

- Bij Lourdesgrot en 2 bankjes **LINKSAF** richting kiosk.

De onlangs gerestaureerde Lourdesgrot, werd in 1935/36 gebouwd door tuinman Willem Dirckx en zijn zonen van zelfge-raapte zwerfstenen uit De Pielis. De fraaie beelden van Maria en Bernadette werden op advies van pastoor Van de Ven over de grens vanuit België naar hier gesmokkeld.

Aan de hekken van de kiosk zijn de 14 iconen afgebeeld die Luyksgestel rijk is. We zullen deze al wandelend tegenkomen. De drie onderstreepte iconen hebben we reeds gezien: Molen de Deen, Kerk, Kerktoren, Kraaienpoot, Oude kiosk, Oude gemeentehuis, Bakkerskar, Koperteut, Molen de Grenswach-

ter, Den Eijkholt (voorheen Gestelberg), Kapel, Schop, Oude pastorie en de Hunnebergen.

- Met je rug naar de trap van de kiosk, zandpaadje naar rode bak volgen.
- Bij rode bak **RECHTSAF** richting houten schutting.
- Dit paadje volgen tussen beukenhagen tot klinkerweg.
- Oversteken, **RECHTSAF** en na 20 meter **LINKSAF** (Doolhof).
- 10 meter voor voorrangsweg **RECHTSAF** (klinkerpad).

Vanaf het begin van dit klinkerpad ziet u links aan de overkant van Doolhof Bakkerij van Heeswijk (opgericht door Adrianus van Heeswijk in 1914) met daarvoor de bakkerskar (inmiddels verwijderd). Met deze kar werd vroeger het brood rondgebracht.

- Volg het klinkerpad evenwijdig aan voorrangsweg.

Na ca. 100 meter op huisnummer 71 het oude gemeentehuis. Het gebouw, met een vlinder- of waaivormige plattegrond, is gebouwd in 1932. Vóór 1932 stond op deze plek, haaks op de rijweg een kleiner gemeentehuisje. Aardig is te weten, dat de toenmalige Welstandscommissie het gebouw afkeurde, maar het gemeentebestuur het toch, zoals architect Renders uit Valkenswaard tekende, liet uitvoeren.

- Voorrangsweg **RECHTSAF** met huisnummer 68 aan uw rechterhand.
- Ga voor de kiosk **LINKSAF** (Vlieterdijk).

Recht voor u ziet u de Kraaienvoet, deze herinnert aan de woelige smokkeltijden van weleer, meer bepaald aan het einde van de 50-er/begin 60-er jaren. 'Kraaienvoet' is de benaming van een meestal uit metaal vervaardigd voorwerp, ter grootte van plusminus 8 cm. met vier uitstekende punten, waarvan altijd één punt naar boven steekt. Hier op deze plaats werden deze met bosjes door smokkelaars op de weg gegooid uit snelle limousines, om zó de banden van de achtervolgende douaneauto's lek te laten rijden.

Rechts aan de overkant van de weg op grasveldje de Koperteut. Het beeld stond voorheen met 'het gezicht' naar Denemarken, destijds hét beloofde land van de Luyksgestelse Koperteuten, van de 17e tot de 20e eeuw handelaars in koperwaren. De Koperteut trok er, vanuit het kleine Kempische Luyksgestel, 'te voet' op uit om aldaar en onderweg zijn vervaardigde koperen gebruiksartikelen te verkopen en/of te repareren. Ook was in Luyksgestel een compagnie Haarteuten actief (deze verkochten haar aan pruikenmakers).

Links de Oude Kiosk. Dit eenvoudige, maar daardoor niet minder interessante, cultuurhistorische bouwwerk werd na het einde van WO II gebouwd, door medewerkers van de Gemeentewerken van Luyksgestel, uit materialen als eikenhout, dat in de gemeente zelf voorhanden was.

- Volg de gele pijltjes WKP 70 (Mlieterdijk).
- Ca. 200 meter na het bebouwde kombord Luyksgestel **RECHTSAF** (zandpad). Volg WKP 30.
- Blijf dit zandpad geruime tijd **RECHTDOOR** volgen, negeer zijpaden.
- Bij asfaltweg **RECHTDOOR** langs groene elektrokast en hekwerk.
- **PAS OP** asfaltweg, **VOORZICHTIG OVERSTEKEN** naar zandpad langs bankje 100-jarige Truus Stoeldraaijers-Derks.
- Eerste zandpad **LINKSAF**, richting WKP 26.
- Na ca. 200 meter tien meter na hoog hekwerk **RECHTSAF** paadje tussen stronken door.
- Na vijf meter bij (droogstaand) ven **LINKSAF** klein paadje volgen.

- Na ¼ ronde om vijver **LINKSAF** klein paadje omhoog en vervolgens bospad **RECHTSAF**.
- Einde bospad **LINKSAF** (zandweg).
- Na 40 meter **LINKSAF** (WKP 32), negeer paadjes links en rechts.
- Bij vijfsprong tweede pad **RECHTSAF**.
- Bij Y-splitsing zandpaadje rechts blijven volgen.
- Omgekeerde Y-splitsing links aanhouden.
- Bij zandpad **RECHTSAF**.
- Na 100 meter gele pijl **LINKSAF**, zandpad wordt schelpenpad.
- Bij bankje **RECHTSAF** klein paadje rechts om Zwartven volgen.
- Bij T-splitsing **LINKSAF**.
- Bij kruising met zandpad **RECHTSAF**. T-splitsing (breed zandpad) **LINKSAF**.
- Eerste zandpad **RECHTSAF** (MTB-pad en paaltje met witte streep).
- Dit bochtige pad blijven volgen tot verhard fietspad, hier **RECHTSAF** (fietspad en zandpad, brandweer 26).
- Zijpaden negeren.
- Tien meter na bord FKP 24 **RECHTSAF** zandpad (MTB-route).
- Dit MTB-pad geruime tijd **RECHTDOOR** blijven volgen.
- Negeer zijpaadjes links.
- Bij driesprong waar drie eikenbomen tegen elkaar staan haaks **LINKSAF**.
- U ziet al snel rechts het MTB-symbool (driehoek met twee rondjes).
- U passeert gebouwen van de Scouting aan uw rechterhand.
- Einde zandpad bij bank **RECHTDOOR** fietspad oversteken en pad omhoog volgen.
- Na ca. 100 meter bij bordje 'opengesteld particulier eigendom' **LINKSAF**, dit stijgend en dalend pad volgen.
- Kruising van paadjes bij laaghangende eikentak **RECHTDOOR**.
- T-splitsing **RECHTSAF**.
- Dit kuilenpad volgen tot asfaltweg.
- Asfaltweg **RECHTDOOR** oversteken **PAS OP**.
(U kunt bij de Koperteut lekker iets eten of drinken).
- 20 meter na hekwerk met nummer 29 **RECHTSAF**.
- Bij verhard fietspad (Brandweer 22) **RECHTSAF** fietspad volgen.
- Voorrangsweg voorzichtig oversteken **RECHTDOOR** naar openluchttheater de 'Hunnebergen'.

Te midden van dit omvangrijk bosgebied, dat aansluiting vindt op een ruim 1000 ha groot bos- en heidegebied van boswachterij De Kempen, ligt, vlak bij de grens met België, het op één na oudste openluchttheater van de provincie Noord-Brabant: De Hunnebergen. Dit is in 1930 aangelegd. De naam is een

verbastering van het Drentse (en Deense) woord hunebed. Door het jaar heen worden er verschillende voorstellingen gehouden, maar ook b.v. “bier in ‘t bos” is een druk bezochte activiteit voor Luyksgestel en omstreken.

- 30 meter na openluchttheater de Hunnebergen op asfaltweg [LINKSAF](#).
- Bij T-splitsing Postelscheheideweg en bankje 100-jarige An Peeters-Scheerens [RECHTSAF](#)

Na huisnummer 63 ziet u rechts de [Schop](#). Feitelijk is de behuizing een karschop uit 1762, eertijds behorend bij de langgevelboerderij aan de Dorpstraat en daarmee ook onderdeel uitmakend van een boerderijcomplex dat toebehoorde aan de familie Poppeliers.

- [RECHTDOOR](#) asfaltweg blijven volgen (Boscheind).
- Na bebouwde kom bord Luyksgestel eerste zandweg (Kapeldijk 1-2) [LINKSAF](#).
- T-splitsing [LINKSAF](#).
- Voor hekwerk bocht naar rechts volgen. Bij driesprong en bord “grondwater beschermingsgebied” rechts aanhouden.
- Negeer paden links en rechts.
- Bij bank, WKP 95 en FKP 25 [RECHTSAF](#) FKP 25 volgen.
- Na ca. 200 meter, passeert u een klein paadje links, hier ontspringt de Zoferloop. Grindpad [RECHTDOOR](#) vervolgen.
- Zandpad oversteken [RECHTDOOR](#) (FKP 25).
- Na een haakse bocht rechts en meteen een haakse bocht links volgt een 2e haakse bocht rechts.
- Als je in deze bocht [RECHTDOOR](#) het kleine paadje inloopt, asfaltweg [RECHTSAF](#) en meteen [LINKSAF](#) en een stukje over het industrieterrein zie je aan het einde van de weg aan de overkant [Molen de Deen](#) (witte molen).

De Deen is een windkorenmolen te Luyksgestel. Het is een beltmolen en een bovenkruier die gebouwd is in 1839. De naam van de molen is ontleend aan een uit Denemarken afkomstige molenaar die J. Pleek heette. Hij liet de molen bouwen juist nadat België van Nederland was afgescheiden.

In 1940 werd de molen tijdens een storm vernield, en ze werd herbouwd. In 1963 werd de molen opnieuw getroffen, nu door een windhoos. Daarop nam de gemeente Luyksgestel de molen over en werd ze hersteld. De molen, die wel bekendstond als De Witte Molen, kreeg in 1968 de huidige naam: De Deen.

- U loopt hetzelfde paadje terug en vervolgt het grindpad [LINKSAF](#) tot de asfaltweg.

Rechts bevindt zich de [Kapel](#) van het Heilige Kruis met begraafplaats. Deze veldkapel, nog steeds zo fraai gelegen in de akkers, dateert uit 1727. Overigens maakte een ‘los briefje’ in 1641 al melding van de aanwezigheid van een kapel, het “Heilig Huysken”. Deze kapel is een eenvoudig zaalgebouw met leien dak, twee mooie ijzeren kruisen en een later aangebracht torentje evenals een ingangsportaal.

- Ga [LINKSAF](#) richting kerktoeren

Bij weg rechts Molenstraat ziet u het kleine kapelletje in de volksmond Crijnen- of Krijtenkapel genoemd en vermoedelijk al gebouwd in 1775 door het toen nog kinderloze echtpaar Crijnen. Zij deden de belofte, dat ingeval zij kinderen zouden krijgen, als dank dit kapelletje zou worden gebouwd, wat beide geschiedde.

U passeert [Molen de Grenswachter](#) en aanpalend bakkerijmuseum. De stenen beltkorenmolen De Grenswachter is van 1891 en staat op de plaats van de in 1889 verbrande Standerdmolen, die eertijds aan de Paters Norbertijnen van de Abdij van Postel (B.) toebehoorde. De molen is in 1970 door de gemeente Luyksgestel voor € 8.000,- aangekocht. De molen heette in de volksmond de ‘zwarte-molen’ ter onderscheid van molen Den Deen (1839) aan de Rijt in Luyksgestel, die wit is gepleisterd. De naam Grenswachter is ‘pas’ in 1945 bedacht door de echtgenoot van de oorspronkelijke eigenaar mw. Van Grootel-van den Dungen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden in deze molen en het naastgelegen pakhuis Joodse en andere vluchtelingen opgevangen op doortocht naar België.

“Mensen wachtten als het ware om op het juiste moment door vrijwilligers veilig en wel over de grens te worden gezet: “Wachten aan de grens” of gewoon Grenswachter dus. In het pakhuis van de molen is in 1975 het eerste Bakkerijmuseum van Nederland gevestigd. Het is een typisch doe-museum.

Een mooie combinatie met een natuurgetrouwe explicatie van het volledige procédé van graan malen, deeg bereiden en bakken van brood in een met ‘mutserd’ gestookte houtoven. Hier komt u alles te weten over het oude molenaars- en het ambachtelijke bakkersvak.

- Even verder passeert u aan uw rechterhand de [Den Eijkholt](#).

Hier is gevestigd sociaal cultureel centrum Den Eijkholt (voorheen Gestelberg). Ook is hierin de plaatselijke basisschool De Klepper gehuisvest. Het oorspronkelijke gebouw is in 1969 gebouwd, als vervanger van het oude Patronaat. Den Eijkholt is genoemd naar de vroegere bewoners van dit perceel, de familie Eijkholt.

- Vervolgens komt u weer bij De Drie Linden, waar u onder het genot van een hapje en drankje uit kunt rusten van de wandeling. ■

Deze route maakt deel uit van de serie **‘Wandelen in Bergeijk’**. Stuk voor stuk afwisselende wandelingen die u laten kennismaken met de lommerrijke bossen, vennen, snelstromende riviertjes en interessante bouwwerken die de gemeente rijk is. Laat u verrassen door de groene omgeving en de interessante historie.